

ศึกษารูปแบบการจัดงานนมัสการพระพุทธโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี

วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่

A Study the Model of Buddhakosaisirichai Mahasakayamuni
Respective Management of Watphrabathmingmuangworravihara,
Phrae Province

พระเมธีธรรมาลังการ, พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์,
นวัชโรจน์ อินเต็ม และ ฉวีวรรณ สุวรรณภา^๑

PhrametheDhamalangkar, Poonsub Ketuwerapong,
Nawatrose Intem and Chaweewan Suwannapa

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดงานนมัสการพระพุทธโกศยสิริชัย มหาศากยมุนี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่และเพื่อสังเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดงานนมัสการพระพุทธโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการเสวนา พบว่า

๑. ด้านรูปแบบการจัดงานนมัสการพระพุทธโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี เป็นลักษณะของการจัดงานที่สืบสานประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ได้รับความร่วมมือจากองค์กรในกลุ่มของสื่อสารมวลชนในระดับหนึ่งและจากต้นทุนที่วัดมีอยู่

๒. กิจกรรมที่ประชาชนมาร่วมงานมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านรูปแบบการจัดงาน ด้านงบประมาณ และด้านการให้บริการ

คำสำคัญ: รูปแบบ, การจัดงานนมัสการ, พระพุทธโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี

^๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

Abstract

The objectives this research was 1) to study the model of Buddhakosaisirichai Mahasakayamuni respective management of Watphrabathmingmuang worravihara, Phrae Province and 2) to synthesize the result of Buddhakosaisirichai Mahasakayamuni respective management of Watphrabathmingmuang worravihara, Phrae Province. It was found that

1) the model of Buddhakosai respective management of Watphrabath mingmuangworravihara, It had cooperate from various organizations as the media and the temple.

2) The opinions of people on activity management in all overall were at much level.

Keywords: Model, Respective Management, Buddhakosaisirichai, Mahasakayamuni

บทนำ

วัดพระบาทมิ่งเมือง พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่บนถนนเจริญเมือง บริเวณใจกลางเมือง ในเขตเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่^๑ เป็นวัดสำคัญประจำจังหวัดแพร่ เป็นพระอารามหลวง มีปูชนียวัตถุสำคัญ คือ พระพุทธบาทจำลอง พระเจดีย์มิ่งเมือง และพระพุทธรูปโกศศิริมหาศากยมุนี ซึ่งถือว่าเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดแพร่ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษาด้านปริยัติธรรมของจังหวัดแพร่ การศึกษาด้านสามัญคือโรงเรียนพุทธโกศยวิทยาและโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร เป็นวัดที่เกิดจากการรวมวัดโบราณ ๒ วัด คือ วัดพระบาท และวัดมิ่งเมือง ซึ่งอยู่ใกล้กันเพียงถนนคัน วัดทั้งสองเป็นวัดขนาดใหญ่ และเป็นวัดประจำจังหวัดแพร่ วัดพระบาทเป็นวัดที่อยู่ปราศหรือเจ้าหอหน้า เป็นมรรคทายก เป็นวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง และมีพระธาตุมิ่งเมืองเป็นสัญลักษณ์ วัดทั้ง ๒ แห่งนี้ สร้างขึ้นเมื่อใดไม่มีหลักฐานปรากฏสันนิษฐานว่า เจ้าผู้ครองนครแพร่เป็นผู้สร้างขึ้น จากการศึกษาอันดับเจ้าอาวาส วัดพระบาทฯ ที่มีการปกครองกันมาอย่างต่อเนื่อง สันนิษฐานว่าวัดพระบาทน่าจะสร้างขึ้นก่อน พ.ศ. ๒๓๘๐ ซึ่งเป็นปีเกิดของพระครูพุทธวงศาจารย์เจ้าอาวาส ที่สามารถทราบประวัติได้ ส่วนวัดมิ่งเมือง ก็น่าจะสร้างขึ้นในสมัยเดียวกัน พ.ศ. ๒๔๙๒ และมีการรวมวัดทั้งสองแห่งเป็นวัดเดียวกัน โดยใช้ชื่อว่า วัดพระบาทมิ่งเมือง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ วัดพระบาทมิ่งเมือง ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เป็นพระอารามหลวง ชั้นตรีชนิดวรวิหาร มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร

ที่มาของพระพุทธรูปโกศศิริมหาศากยมุนี วัดพระบาทมิ่งเมือง โดยตำราระบุไว้ว่า ถ้าสร้างพระพุทธรูปตรงกับวันขึ้น ๑-๒-๓ ค่ำ เดือน ๗ เหนือ หรือ เดือน ๕ ใต้ จะได้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ซึ่งนายชุมห์ นกแก้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ ได้ปรึกษากับฝ่ายสงฆ์ มีพระครูธรรมสารสุจิต วัดพระบาทมิ่งเมือง กำหนดที่จะสร้างพระพุทธรูปและเหรียญพระพุทธรูปโกศขึ้นในวันที่ ๒๒-๒๓-๒๔ เมษายน ๒๔๙๘ ตรงกับวันขึ้น ๑-๒-๓ ค่ำพระพุทธรูปโกศเป็นพระพุทธรูปสมัยเชียงแสนผสมสมัยสุโขทัย ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๑ วา ๕ นิ้ว ความสูง ๑ วา ๑ ศอก มีส่วนคล้ายพระพุทธรูปชินราช ส่วนเหรียญพระพุทธรูปโกศ เป็นเหรียญสามเหลี่ยม ขนาดฐานกว้าง ๑.๕ ซม. สูง ๒.๗ ซม. บนยอดเหรียญมีหู เจาะเป็นรู แต่ไม่มีห่วงเหมือนเหรียญทั่วไป พระพุทธรูปโกศศิริมหาศากยมุนี เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดแพร่

และเป็นองค์พระประธานของวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร เป็นที่เคารพสักการะเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน ของชาวจังหวัดแพร่และประชาชนทั่วไป

ด้วยวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหารเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีเป็นศูนย์รวมของพุทธศาสนิกชนจังหวัดแพร่ โดยมีพระพุทธรูปโกศศิริชัยมหาศากยมุนีเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจจากประวัติการก่อสร้างวัดและพระพุทธรูปโกศตามคติความเชื่อของล้านนาจะต้องมีการเฉลิมฉลองสักการะบูชาของพุทธศาสนิกชน ได้เริ่มจัดงานครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๔ เมษายน ๒๔๙๘ เป็นเวลา ๓ วัน ในงานจะมีกิจกรรมเฉลิมฉลอง มีขบวนแห่เครื่องสักการะบูชา การฟ้อนพื้นเมือง ของคณะศรัทธาวัดต่างๆ มีมหรสพสมโภชการละเล่นต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหารได้จัดงานนมัสการหลวงพ่พุทธรูปโกศศิริชัยมหาศากยมุนีมาอย่างต่อเนื่องตามวิถีวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งมีการปรับกระบวนการจัดงานนมัสการหลวงพ่พุทธรูปโกศศิริชัยมหาศากยมุนีเพื่อให้เป็นไปตามการปรับเปลี่ยนของกระแสสังคมสมัยใหม่ตามลำดับและสอดคล้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จึงได้กำหนดการจัดงานเลื่อนจากเดือนเมษายนเป็นเดือนพฤษภาคม เพื่อให้ตรงกับวันวิสาขบูชาซึ่งอยู่ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๔ พ.ค. ของทุกปี รวม ๗ วัน ๗ คืน โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เทศกาลวันวิสาขบูชา การสาธิตจัดโต๊ะหมู่บูชา นิทรรศการประวัติความเป็นมาพุทธคุณของพระพุทธรูป โกศศิริชัย การจำหน่ายสินค้าราคาถูก ขบวนแห่เครื่องสักการะพระพุทธรูปโกศศิริชัยฯ ของคณะศรัทธาต่างๆ มหรสพสมโภชชมฟรีตลอดงาน ซึ่งมีการปรับรูปแบบของการจัดงานให้เหมาะสมกับความเป็นปัจจุบันและสถานะของเศรษฐกิจในการจัดงานแต่ละปีได้รับความสนใจจากพุทธศาสนิกชนในระดับหนึ่ง การดำเนินการโครงการใดๆของวัด ปัจจุบันนั้นมีความจำเป็นมากในการติดตามและประเมินผล ของการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานหรือไม่อย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินจากการจัดงานไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการดำเนินงานดังกล่าว จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาารูปแบบการจัดงานนมัสการหลวงพ่พุทธรูปโกศศิริชัยมหาศากยมุนี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่เพื่อศึกษาแนวคิดรูปแบบการจัดงานนมัสการหลวงพ่พุทธรูปโกศศิริชัยมหาศากยมุนี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่และเพื่อสังเคราะห์กระบวนการสร้างองค์ความรู้และผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดงานนมัสการหลวงพ่พุทธรูปโกศ

สิริชัยมหาศากยุมณี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่และข้อเสนอแนะในการพัฒนา กิจกรรมการจัดงานประเพณีของวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของวัดและจังหวัดแพร่ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ นั้นสามารถบูรณาการในรายวิชาการวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา, รายวิชาการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง, รายวิชาพุทธธรรมกับสังคม, รายวิชาวัฒนธรรมไทย, รายวิชา เทศกาลและพิธีกรรมและโครงการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีไทย, สอดคล้องกับการ ประกันคุณภาพในตัวบ่งชี้ที่ ๒.๖ ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ ที่ ๔.๓ เงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำและนักวิจัยประจำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดงานนมัสการหลวงพ่พระพุทโศกชัยสิริชัยมหาศากยุมณี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่
๒. เพื่อสังเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดงานนมัสการหลวงพ่พระพุทโศกชัยสิริชัย มหาศากยุมณี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรูปแบบจัดงานนมัสการหลวงพ่พระพุทโศกชัยสิริชัย มหาศากยุมณี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่ในด้านรูปแบบการจัดงาน ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านระยะเวลา และด้านการอำนวยความสะดวก

ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดแพร่ พระสังฆาธิการ กรรมการวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร ชุมชนวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/เลขานุการเจ้าอาวาสจำนวน ๖ รูป, ผู้ว่าฯ/รองผู้ว่าฯ/นายอำเภอเมืองแพร่/นายกเทศบาลเมืองแพร่/นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด/

๖ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙)

วัฒนธรรมจังหวัด/สำนักพุทธศาสนาจังหวัด/การท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดแพร่ จำนวน ๙ คน กรรมการวัด ๓๐ คนและตัวแทนชุมชน ๑๙ คน รวมทั้งหมด ๖๔ รูป/คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive or Judgments Random Sampling)

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดงานนมัสการหลวงพ่อพระพุทธโกศัย สิริชัยมหาศากยมุนี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่ ใน ๖ ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดงาน ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านระยะเวลา และด้านการให้บริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยการสังเคราะห์เอกสาร, การจัดเวทีเสวนาและแบบสอบถามตามกรอบเนื้อหา ๖ ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดงาน ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านระยะเวลา และด้านการให้บริการ

ผลการวิจัย

๑. รูปแบบการจัดงานนมัสการหลวงพ่อพระพุทธโกศัย สิริชัยมหาศากยมุนี วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่

ผลการวิจัยพบว่า วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร และประวัติของหลวงพ่อพระพุทธโกศัย สิริชัยมหาศากยมุนี พบว่า ในบริบทของวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่และเกิดจากการรวมวัดโบราณ ๒ วัด คือ วัดพระบาท และวัดมิ่งเมือง ซึ่งอยู่ใกล้กันเพียงถนนคัน วัดทั้งสองเป็นวัดขนาดใหญ่ และเป็นวัดประจำจังหวัดแพร่ วัดพระบาทเป็นวัดที่อุปราชหรือเจ้าหอหน้า เป็นมรรคทายกเป็นวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองและมีพระธาตุมิ่งเมืองเป็นสัญลักษณ์ วัดทั้ง ๒ แห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อใดไม่มีหลักฐานปรากฏสันนิษฐานว่าเจ้าผู้ครองนครแพร่เป็นผู้สร้างขึ้นจากการศึกษาอันดับเจ้าอาวาสวัดพระบาทฯ ที่มีการปกครองกันมาอย่างต่อเนื่อง สันนิษฐานว่าวัดพระบาทน่าจะสร้างขึ้นก่อน พ.ศ. ๒๓๘๐ ซึ่งเป็น ปีเกิดของพระครูพุทธวงศาจารย์เจ้าอาวาสที่สามารถทราบประวัติได้ ส่วนวัดมิ่งเมืองก็น่าจะสร้างขึ้นในสมัยเดียวกันพ.ศ. ๒๔๙๒ และมี

การรวมวัดทั้งสองแห่งเป็นวัดเดียวกัน โดยใช้ชื่อว่า วัดพระบาทมิ่งเมือง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ วัดพระบาทมิ่งเมือง ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เป็นพระอารามหลวง ชั้นตรีชนิดวรวิหาร มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า "วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร"

ส่วนประวัติที่มาของพระพุทธรูปโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี พบว่า หลังจากมีการรวมวัดเสร็จแล้วได้มีการจัดสร้างพระพุทธรูปสำคัญ ซึ่งตำราดั้งเดิมได้ระบุไว้ว่า ถ้าสร้างพระพุทธรูปตรงกับวันขึ้น ๑-๒-๓ ค่ำ เดือน ๗ เหนือ หรือ เดือน ๕ ใต้ จะได้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมือง จึงกำหนดสร้างพระพุทธรูปและเหรียญพระพุทธรูปโกศยขึ้นในวันที่ ๒๒-๒๓-๒๔ เมษายน ๒๔๙๘ ตรงกับวันขึ้น ๑-๒-๓ ค่ำพระพุทธรูปโกศยฯ ลักษณะเป็นพระพุทธรูปสมัยเชียงแสนผสมสมัยสุโขทัย ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๑ วา ๕ นิ้ว ความสูง ๑ วา ๑ ศอก มีส่วนคล้ายพระพุทธรูปชินราช ส่วนเหรียญพระพุทธรูปโกศย เป็นเหรียญสามเหลี่ยม ขนาดฐานกว้าง ๑.๕ ซม. สูง ๒.๗ ซม. บนยอดเหรียญมีหู เจาะเป็นรู แต่ไม่มีห่วงเหมือนเหรียญทั่วไป พระพุทธรูปโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง ของจังหวัดแพร่และเป็นองค์พระประธานของวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร เป็นที่เคารพสักการะเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชนของชาวจังหวัดแพร่และประชาชนทั่วไปจากประวัติการก่อสร้างวัด และพระพุทธรูปโกศยตามคติความเชื่อของล้านนาจะต้องมีการเฉลิมฉลองสักการบูชาของพุทธศาสนิกชน ได้เริ่มจัดงานครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๔ เมษายน ๒๔๙๘ เป็นเวลา ๓ วัน ในงานจะมีกิจกรรมเฉลิมฉลอง มีขบวนแห่เครื่องสักการบูชา การฟ้อนพื้นเมือง ของคณะศรัทธาวัดต่าง ๆ มีมหรสพสมโภชการละเล่นต่าง ๆ มากมาย เป็นที่มาของการจัดงานนมัสการหลวงพ่พระพุทธรูปโกศยสิริชัยมหาศากยมุนีสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันและมีพัฒนาการของการจัดงานตามลำดับ

ผลวิจัยจากการเสวนาจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานนมัสการหลวงพ่พระพุทธรูปโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี พบว่า ได้ข้อมูลในประเด็นของรูปแบบการจัดงานมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการจัดงานนมัสการหลวงพ่พระพุทธรูปโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี พระราชเขมากร.ศศ.ดร. กล่าวว่า วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหารเป็นวัดพระอารามหลวงประจำจังหวัดแพร่ โดยมีพระพุทธรูปโกศยสิริชัยมหาศากยมุนี เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวแพร่และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อความต่อเนื่องทางวัดจึงได้มีการจัดงานนมัสการพระพุทธรูปโกศยสิริชัยมหาศากยมุนีตามคติความเชื่อล้านนา ปัญหาจากการจัดงานแต่ละปีทางวัดได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดมา

ตามลำดับ และมีการเปลี่ยนแปลงเวลาจัดงานตามสภาพบริบทของสังคมสมัยใหม่และวันสำคัญทางศาสนาจากเดิมจัดในเดือนเมษายนเปลี่ยนมาเป็นเดือนพฤษภาคมของทุกปี

รูปแบบการจัดงานนมัสการหลวงพ่พระพุทโศกคัยสิริชัยมหาศากยมุนี จากแนวคิดของคณะสงฆ์วัดพระบาทฯ หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการวัด และผู้แทนชุมชน วัดพระบาทฯ ที่เข้าร่วมเสวนา พบว่า มีแนวคิดที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับรูปแบบการจัดงาน กำหนดเป็น ๕ ด้านดังนี้

๑. ด้านรูปแบบการจัดงานนมัสการพระพุทโศกคัยสิริชัยมหาศากยมุนี เป็นลักษณะของการจัดงานที่สืบสานประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม คือ รูปแบบงานวัด งานบุญ งานทั่วไป โดยการบูรณาการกิจกรรมกับวิถีของงานวัดดั้งเดิมกับยุคสมัยใหม่ คือ

- รูปแบบงานวัด รูปแบบของงานวัดมืองค์ประกอบสำคัญ คือ ขบวนแห่ การจัดรูปขบวนแห่เฉลิมฉลององค์พระพุทโศกคัยฯ เป็นขบวนแห่ของอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดแพร่ทั้งแปดอำเภอ ที่แต่งรูปขบวนโดยยึดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอนั้นๆ น้อมนำเครื่องสักการะเพื่อบูชาหลวงพ่พระพุทโศกคัยฯ เป็นกิจกรรมภาคกลางวัน ส่วนกิจกรรมภาคกลางคืนของงานวัด คือการจัดแสดงศิลปะการฟ้อนของภาคเหนือ การแสดงดนตรี การร้องเพลงและมหรสพอื่นๆ บนเวที

- รูปแบบงานบุญ เป็นกิจกรรมสำคัญที่สอดคล้องกับหลักทางพระพุทธศาสนา คือ เน้นการจัดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา และการจัดงานเป็นช่วงระยะเวลาของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือวันวิสาขบูชา กิจกรรมประกอบด้วย การทำบุญตักบาตร การเทศน์มหาชาติ การสรงน้ำพระพุทโศกคัยฯ การห่มผ้าพระพุทโศกคัย การสวดสรภัญญะ การจัดโต๊ะหมู่บูชาเครื่องสัตพรรณ ฯลฯ

- รูปแบบงานทั่วไป กิจกรรมที่จัดเสริมงานบุญและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม คือ การจัดนิทรรศการวันวิสาขบูชา การประกวดพระเครื่องเมืองแพร่และบูชาเหรียญ การประกวดตีกองปูจาของแต่ละอำเภอ การตีกองสะบัดไชย การฟ้อนกลองอืดเมืองแพร่ การประกวดเอาขวัญลูกแก้วและการประกวดบรรยายธรรม

๒. ด้านงบประมาณการจัดงาน พบว่า มีผลกระทบในการจัดงานนมัสการพระพุทโศกคัยฯ ค่อนข้างมากทุกปีเพราะไม่มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรสนับสนุนจากภาครัฐโดยตรง และมีภาครัฐที่สนับสนุนงบประมาณบางส่วน คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมืองแพร่

และงบประมาณในการจัดงานทุกปีมาจากเงินสะสมของวัดจำนวนหนึ่งและเงินบริจาคที่ได้รับจากประชาชนทั่วไปเท่านั้น ส่วนสำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่ วัฒนธรรมจังหวัดแพร่และการท่องเที่ยวจะเป็นองค์กรภาครัฐที่มีส่วนร่วมสนับสนุนในด้านศาสนพิธีกระบวนการขั้นตอนของงาน การติดต่อประสานงานหนังสือราชการทุกส่วนงานและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว

๓. ด้านกิจกรรม พบว่า เป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะศาสนพิธีนมัสการพระพุทธโกศัย รอยพระพุทธบาท เจดีย์มิ่งเมือง การจัดนิทรรศการวันวิสาขบูชา และกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมท้องถิ่นเมืองแพร่

๔. ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ได้รับความร่วมมือจากองค์กรในกลุ่มของสื่อสารมวลชนในระดับหนึ่งอาจจะเป็นเพราะระยะเวลาทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของงานจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการผู้มาร่วมงานส่วนใหญ่มาร่วมงานนมัสการพระพุทธโกศัยฯ นั้นมาตามประเพณีที่ยึดถือมาช้านานของการจัดงานและอีกกลุ่มหนึ่งมาร่วมงานเพราะเกิดจากการบอกกล่าวต่อเนื่องกันไป

๕. ด้านระยะเวลา พบว่า จากการจัดงานในแต่ละปีเริ่มจากการจัดงาน ๓ วันต่อมาเพิ่มเป็น ๕ วัน เป็นระยะเวลาที่ยาวนานเกินไปจึงทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดได้รับความสนใจไม่มากเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะว่าสถานที่ตั้งของวัดอยู่ในใจกลางเมืองและแวดล้อมไปด้วยหน่วยภาครัฐเกือบทั้งหมดและอยู่ในช่วงเวลาราชการ ระยะเวลาที่เหมาะสมควรจัด ๓ วัน เป็นระยะเวลาที่พอดี

๖. ด้านการอำนวยความสะดวกทั่วไป พบว่า สถานที่ของวัดคับแคบ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ จึงทำให้การจัดกิจกรรมภาคกลางคืนไม่เกาะกลุ่มในพื้นที่ของวัดทำให้ขาดการต่อเนื่องในการชมงาน เพราะมี ๒ เวที ทั้งพื้นที่ในวัดและสวนสุขภาพ ส่วนองค์ประกอบอื่น เช่น มีการจัดอำนวยความสะดวกในบริเวณงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมจากมากไปหาน้อยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าระดับประเด็นความคิดเห็นของแบบสอบถามต่อรูปแบบการจัดงานนมัสการพระพุทธโกศัยสิริชัยมหาศากยมุนีวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่ใน ๖ ด้าน ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านรูปแบบการจัดงานมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{x} = 3.74$) รองลงมาคือด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.74$) และด้านการ

ประชาสัมพันธ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๔๗$) ด้านกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๓๗$)และ ด้านระยะเวลา ด้านการให้บริการมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๑๒$) สรุปผลการค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดงานนมัสการพระพุทธโกศยสิริชัยมหาศากยมุนีวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่ใน ทั้ง ๖ ด้าน คือ

๑. ด้านรูปแบบการจัดงาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๘๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากเป็นอันดับแรก คือลักษณะขบวนแห่แสดงถึงศิลปะประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเหนือ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๔.๑๕$) รองลงมา การจัดขบวนครั้งต่อไปควรยิ่งใหญ่กว่าเดิม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๔.๐๙$) อันดับสาม คือ รูปแบบการจัดงานและขบวนแห่มีความเหมาะสม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๙๔$) อันดับสี่ ขบวนแห่ควรจัดประจำปีและจัดในเวลาช่วงเย็นและการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละชุมชนเหมาะสม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๙๑$)และอันดับสุดท้ายคือ พิธีสงฆ์พระพุทธโกศย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๘๗$) ตามลำดับ

๒. ด้านงบประมาณ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๗๔$, S.D.=๐.๙๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากเป็นอันดับแรกคือ งบประมาณในการจัดงานส่วนใหญ่มาจากการบริจาคของคณะศรัทธาและประชาชนทั่วไปคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๙๖$) รองลงมาคือ การดำเนินโครงการของวัด ๘๐ เป็นงบประมาณของวัดที่มีอยู่ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๙๔$) อันดับสามคือ การดำเนินโครงการของวัดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๗๗$) ตามลำดับ

๓. ด้านกิจกรรม เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๓๗$, S.D.=๐.๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับแรก คือ ศาสนพิธีนมัสการพระพุทธโกศยพระพุทธบาทมิ่งเมืองและพระเจดีย์มิ่งเมือง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๘๑$) รองลงมาคือการจัดริ้วขบวนแห่ของคณะศรัทธาพุทธศาสนิกชน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๖๔$) อันดับสาม คือ การจัดนิทรรศการวันวิสาขบูชาการแสดงการจัดโต๊ะหมู่บูชา(เครื่องสัตพรณ) มีให้ชมตลอดงานคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๕๘$) ตามลำดับ

๔. ด้านประชาสัมพันธ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๔๗$, S.D. =๑.๐๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็น

มากเป็นอันดับแรกคือ แผ่นพับใบปลิว คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๘๑$) รองลงมา คือ รถแท็กซี่ ประชาสัมพันธ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๗๐$) อันดับสาม คือ สื่อโทรทัศน์/เคเบิล และสื่อหนังสือพิมพ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๖๘$) ตามลำดับ

๕. ด้านระยะเวลา เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๑๒$, S.D.=๐.๘๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับแรก คือ ระยะเวลาในการจัดงาน ๗ วันเหมาะสม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๑๗$) รองลงมาคือ ระยะเวลาในการจัดงาน ๓ วันเหมาะสมคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๑๑$) และระยะเวลาในการจัดงาน ๕ วันเหมาะสม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๐๘$) ตามลำดับ

๖. ด้านการให้บริการ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๑๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับแรก คือ การดูแลความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในงานและบริเวณรอบนอกของการจัดงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๓๔$) รองลงมา คือ การควบคุมดูแลการจราจรตลอดงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๒๖$) อันดับสาม คือ การจัดให้มีการรักษาพยาบาล คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=๓.๒๑$) ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

กิติมา ปรีดีติลก. **ทฤษฎีบริหารองค์กร**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๒.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ. **หนังสือพระมหาโพธิวงศาจารย์านุสรณ์**.แพร่ : เมืองแพร่การพิมพ์ , ๒๕๕๕.

ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์. **การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๐.

เทพพนม เมืองแมนและสวิง สุวรรณ. **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๙.

ธงชัย สันติวงษ์. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๙.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก, ๒๕๓๓.

สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ ๓) กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.

สมิต สัจฉกร. **การตอบรับและการบริการที่เป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๖.

เสถียร เหลืองอร่าม. **มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด คุณพิน อักษรกิจ, ๒๕๒๖.

เสรี ชัดแฉ่ม. **แบบจำลอง**. ม.ป.ท, ๒๕๓๘.

อุทัย หิรัญโต. **หลักการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

